

SYLLABUS I LËNDËS: Gjuhë shqipe 1

Të dhëna bazike të lëndës	
Njësia akademike:	Fakulteti i Filologjisë
Titulli i lëndës:	<i>Gjuhë shqipe 1</i>
Programi:	Gjuhë dhe letërsi angleze
Niveli:	Studimet themelore
Statusi lëndës:	Obligative
Viti i studimeve:	I parë
Numri i orëve në javë:	2
Vlera në kredi – ECTS:	5
Koha / lokacioni:	09:00 – 10:30
Mësimdhënësi i lëndës:	prof. asoc. dr. Shkelqim Millaku
Të dhënat kontaktuese:	shkelqim.millaku@uni-prizren.com
Përshkrimi i lëndës:	<p>Fonetika (nga greqishtja <i>phone</i> – tingull) është ajo degë e gjuhësisë që studion mjetet tingullore të gjuhës, shfaqet dhe funksionet e tyre.</p> <p>Leksikologjia është shkencë gjuhësore, që studion fjalët si njësi leksikore dhe leksikon, pra tërësinë e fjalëve si nga ndërtimi ashtu edhe nga kuptimi i tyre.</p> <p>Morfologjia (nga greqishtja <i>morfo</i> = formë dhe <i>logos</i> = fjalë, dije) është pjesë e gramatikës, e cila merret me studimin e trajtëformimit dhe të formave të ndryshme që kanë format (e ndryshme) të fjalëve të lakueshme (emrat, mbiemrat, përemrat dhe numërorët) ose të zgjedhueshme (foljet). Morfologjia merret me klasifikimin dhe studimin e fjalëve në kategori leksiko-gramatikore (studim qendror ka fjalëformimin në koncept morfologjik dhe morfologjiko- sintaksor). Objekti i lëndës është studimi i fjalës në përgjithësi.</p>
Qëllimi i lëndës:	<p>Kursi do t’iu ndihmojë studentëve për të shkruar drejt dhe saktë, njohur, shprehur dhe menduar në nivel akademik për problemet gjuhësore të fonetikës, leksikologjisë dhe për pjesët e ndryshueshme dhe të pandryshueshme të ligjëratave (morfologjisë). Nga ky kurs, studentët parapërgatiten për të hyrë në karrierën e tyre, e cila do të jetë e kompletuar, profesionalisht pasi që studenti ka arritur objektivat e qëllimit të lëndës së fonetiko-leksikologjisë dhe të morfologjisë. Kursi do të përfshijë mësimet teorike dhe praktike. Ai do të përfshijë shkrimin dhe leximin e punimeve, prezantimeve me shkrim gjatë orëve mësimore dhe</p>

	<p>detyrave hulumtuese në shtëpi. Qëllimi i lëndës është që ta informon studentin për mundësin e studimit të fjalës, e cila lëndë “fjala” ofron studim bërthamë për morfologjinë dhe për profesionin e tyre. <i>Njohja e thellë</i> e paradigmave të lakimit të emrave sipas tipit të lakimit, në rase të ndryshme të trajtës se shquar dhe të pashquar, në njëjës dhe shumës do të jetë për studentin edhe kjo një sfidë e radhës për ta kompletuar dhe studiuar morfologjinë. Po kështu, edhe paradigma e zgjedhimit të foljeve sipas tipit të zgjedhimit, të mënyrës dhe kohëve të ndryshme do të jetë çështje thelbësore e studimit. Qëllimi thelbësor është njohja dhe përdorimi i lirshëm i pjesëve të ligjëratave dhe studimin e tyre.</p>
<p>Rezultatet e të nxënit:</p>	<p>Studentët do të dinë se aftësia për të shkruar mirë është shkathtësi esenciale për komunikim, studim dhe nxënie. Andaj, të shkruarit dhe përdorimit të drejtë të emrit, mbiemrit, foljes (...), promovon aftësinë e të menduarit dhe të studiuarit. Gjithashtu, do të mësojnë se si do të mund t’u ndihmojnë fëmijëve, studentëve që t’i zhvillojnë shkathtësitë e të mësuarit, shkruarit dhe komunikuarit në klasat dhe jetën e tyre.</p> <p>Studentët do të jenë në gjendje të demonstrojnë shkathtësi në procesin e të shkruarit; gjenerimin e ideve, përgatitjen e drafteve, rishikimin, editimin dhe prezantimin e tyre. Ata do të jenë në gjendje të shkruajnë për qëllime të ndryshme (tregime, shpjegime, argumentime në pikëpamje të caktuara, analiza dhe sinteza të ideve). Studentët do të jenë në gjendje të përshtatin tekstin e tyre publikut të ndryshëm (profesorëve, prindërve dhe fëmijëve që i mësojnë, moshatarëve dhe publikut më të gjerë). Ata do të jenë në gjendje që:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. t’i shkruajnë dhe shqiptojnë drejt sipas normave të kodifikuara fjalët, fjalitë dhe trajtat e ndryshme të tyre; b. të aftësohen dhe t’i vërejnë (korrigjojnë) gabimet drejtshkrimore në tekste; c. t’i përdorin drejt emrat në shquarsi dhe

	<p>pashquarsi, njëjës dhe shumë; mbiemrin; foljen, ndajfoljen, numërori; përemri; parafjalën; lidhëzën; pjesëzën dhe pasthirmën.</p> <p>Interpretojnë dhe argumentojnë studimin e morfologjisë, si të pavarur.</p>		
Ngarkesa e studentit (duhet të korrespondoj me rezultatet e të nxënit të studentit)			
Aktiviteti	Orë	Ditë/javë	Gjithsej
Ligjërata	2	15	30
Ushtrime teorike/laboratorike	2	25	30
Punë praktike			
Kontaktet me mësimdhënësin/konsultimet	1	15	10
Ushtrime në terren			
Kollokfiume, seminare	5	2	5
Detyra të shtëpisë	5	1	5
Koha e studimit vetanëk të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)	2	15	25
Përgatitja përfundimtare për provim	9	1	10
Koha e kaluar në vlerësim (teste,kuis,provim final)	3	3	5
Projektet, prezantimet ,etj	2	3	5
Totali			125 orë (5 ECTS)
Metodologjia e mësimdhënies:	<p>Ligjërata të kombinuara si: shpjegim – sqarim, ushtrime, analiza tekstore e shkencore, diskutime, punë në grupe, demonstrime dhe interpretime, shtruarje e shqyrtim idesh, hartime krijuese, vetë hulumtuese etj. Këto do të jenë pjesë kryesore për punën e vlerësimit dhe mënyrën apo metodologjinë e të ligjëruarit.</p>		
Metodologjia e vlerësimit:	<p>Vlerësimi do të bëhet duke u mbështetur në vlerësimet me shkrim (dy teste gjatë vitit akademik), seminare, detyra të shtëpisë, angazhime në klasë dhe në testin përfundimtar që do të jetë me shkrim dhe komunikim.</p>		
Literatura			
Literatura kryesore:	Grup autorësh, <i>Gramatika e gjuhës shqipe I</i> , Tiranë,		

	<p>2002.</p> <p>Shkelqim Millaku, <i>Tekst ushtrimesh për lakimin e emrave dhe zgjedhimin e foljeve</i>, Prishtinë, 2017</p> <p>Ali Jashari & Bahtiar Kryeziu, <i>Gjuhë amtare</i>, Prishtinë, 2010.</p>
Literatura shtesë:	<p>Shaban Demiraj, <i>Sistemi i lakimit në gjuhën shqipe</i>, Tiranë, 1975.</p> <p>Eqrem Çabej, <i>Studime gjuhësore III</i>, Prishtinë, 1976.</p> <p>Shkelqim Millaku, <i>Studime gjuhësore I</i>, Prishtinë, 2011.</p> <p>Shkelqim Millaku, <i>Kërkime gjuhësore</i>, Prizren, 2015.</p> <p>Xhuvani & E. Çabej, <i>Parashtesat e gjuhës shqipe</i>, Tiranë, 1956.</p> <p>Anastas Dodi, <i>Fonetika dhe Fonologjia e gjuhës shqipe</i>, Tiranë, 2004.</p> <p>Jani Thomai, <i>Leksikologjia e gjuhës shqipe</i>, Tiranë, 2011.</p>

Plani i dizajnuar i mësimit:		
Java	Ligjërata	Ushtrime
<i>Java e parë:</i>	<p>Historia dhe raportet e gjuhës shqipe me familjen e gjuhëve indoevropiane;</p> <p>Ligjërimiti, gjuha dhe të folurit;</p> <p>Karakterit të ligjërimit;</p> <p>Funksionet e ligjërimit;</p> <p>Gjuha dhe përbërësit e saj;</p> <p>Tingujt e gjuhës shqipe:</p> <p>Nyjëtimi;</p> <p>Zanoret;</p> <p>Bashkëtingëlloret.</p>	<p>Analiza dhe ushtrime nga një fragment i tekstit parauniversitar për temat e ligjëruara apo nga veprat e ndryshme letrare.</p>

<i>Java e dytë:</i>	<p>Fjala dhe morfema;</p> <p>Llojet e morfemave;</p> <p>Temat e fjalës;</p> <p>Fjalët e thjeshta dhe të përbëra;</p> <p>Prejardhja e fjalës;</p> <p>Nyjëzimi, kompozimi, përngjitja, konversioni, mënyrat e përziera. Tema e seminarit.</p>	<p>Analiza dhe ushtrime nga një fragment i tekstit parauniversitar për temat e ligjëruara apo nga veprat e ndryshme letrare.</p>
<i>Java e tretë:</i>	<p>Fusha kuptimore e fjalës;</p> <p>Kuptimi i figurshëm i fjalëve në shqipe;</p> <p>Homonimet;</p> <p>Sinonimet;</p> <p>Antonimet;</p> <p>Shprehjet frazeologjike.</p>	<p>Analiza dhe ushtrime nga një fragment i tekstit parauniversitar për temat e ligjëruara apo nga veprat e ndryshme letrare.</p>
<i>Java e katërt:</i>	<p>Emri;</p> <p>Njohurit e përgjithshme të emrit;</p> <p>Emrat e përgjithshëm, të përveçëm (konkretë, abstraktë ...);</p> <p>Kategoria e gjinisë se emrit, numrit.</p>	<p>Analiza dhe ushtrime nga një fragment i tekstit parauniversitar për temat e ligjëruara apo nga veprat e ndryshme letrare.</p>
<i>Java e pestë:</i>	<p>Kategoria e rasës se emrit;</p> <p>Tipi i lakimit të emrit;</p> <p>Kategoria e shquarsisë dhe pashquarsisë.</p>	<p>Analiza dhe ushtrime nga një fragment i tekstit parauniversitar për temat e ligjëruara apo nga veprat e ndryshme letrare.</p>
<i>Java e gjashtë:</i>	<p>Mënyra e formimit të emrave;</p> <p>Formimi parashtesor;</p> <p>Formimi prapashtesor;</p> <p>Formimi parashtesor-prapashtesor.</p>	<p>Analiza dhe ushtrime nga një fragment i tekstit parauniversitar për temat e ligjëruara apo nga veprat e ndryshme letrare.</p>
<i>Java e shtatë:</i>	<p>Emrat e përbërë;</p> <p>Emrat e përngjitur;</p> <p>Test vlerësuese.</p>	<p>Analiza dhe ushtrime nga një fragment i tekstit parauniversitar për temat e ligjëruara apo nga veprat e ndryshme letrare.</p>
<i>Java e tetë:</i>	<p>Mbiemri;</p>	<p>Analiza dhe ushtrime nga</p>

	<p>Klasifikimi i mbiemrave;</p> <p>Mbiemrat cilësorë;</p> <p>Mbiemrat marrëdhëniorë;</p> <p>Mbiemrat të nyjshëm dhe i panyjshëm;</p> <p>Mbiemrat me nyjëzim;</p> <p>Mbiemrat e përbërë.</p>	<p>një fragment i tekstit parauniversitar për temat e ligjëruara apo nga veprat e ndryshme letrare.</p>
<i>Java e nëntë:</i>	<p>Numërori;</p> <p>Dorëzimi dhe prezantimi i seminareve.</p>	<p>Analiza dhe ushtrime nga një fragment i tekstit parauniversitar për temat e ligjëruara apo nga veprat e ndryshme letrare.</p>
<i>Java e dhjetë:</i>	<p>Përemri (Llojet e përemrave). Testi i dytë.</p>	<p>Analiza dhe ushtrime nga një fragment i tekstit parauniversitar për temat e ligjëruara apo nga veprat e ndryshme letrare.</p>
<i>Java e njëmbëdhjetë:</i>	<p>Folja;</p> <p>Foljet ndihmëse dhe gjysmëndihmëse;</p> <p>Foljet kalimtare dhe jokalimtare;</p> <p>Kategoria gramatikore e foljes.</p>	<p>Analiza dhe ushtrime nga një fragment i tekstit parauniversitar për temat e ligjëruara apo nga veprat e ndryshme letrare.</p>
<i>Java e dymbëdhjetë:</i>	<p>Zgjedhimi vepror;</p> <p>Format e shtjelluara.</p>	<p>Analiza dhe ushtrime nga një fragment i tekstit parauniversitar për temat e ligjëruara apo nga veprat e ndryshme letrare.</p>
<i>Java e trembëdhjetë:</i>	<p>Formimi i foljeve;</p> <p>Foljet e parme dhe jo të parme;</p> <p>Foljet e prejardhura.</p>	<p>Analiza dhe ushtrime nga një fragment i tekstit parauniversitar për temat e ligjëruara apo nga veprat e ndryshme letrare.</p>
<i>Java e katërbëdhjetë:</i>	<p>Ndajfolja;</p> <p>Parafjala;</p> <p>Test.</p>	<p>Analiza dhe ushtrime nga një fragment i tekstit parauniversitar për temat e ligjëruara apo nga veprat e ndryshme letrare.</p>
<i>Java e pesëmbëdhjetë:</i>	<p>Lidhëza;</p>	<p>Analiza dhe ushtrime nga një fragment i tekstit</p>

	Pjesëza; Pasthirrma; Përmbledhja e lëndës se morfologjisë.	parauniversitar për temat e ligjëruara apo nga veprat e ndryshme letrare.
Politikat akademike dhe kodi i sjelljes		